

# קרית ספר

## חקירות חדשות בדבר השקלים העבים

Wolf Wirgin: *Biblical Numismatics and Biblical Archaeology*. The Numismatist, New York, May 1952, pp. 463–468 [with 6 figures].

המחבר שחקירותיו בידע מטבעות היהודים העתיקות כבר נזכרו בידיעות י"ד, ג'—ד', מנסה להוכיח שה"גביע" המתואר בשקלי הכסף העבים, לאמיתו של דבר אינו גביע כל עיקר, אלא כיור הנחושת על כנו (עי' שמות ל' י"ח וגו', ל"ח, ח', ל"ט, ל"ט), ולראיה הוא מביא ציורים דמויי כיור, הבאים ממתבעות יווניות הדומות לשקלים. ו' טוען שבימי קדם הקלאסיים לא השתמשו בכלים כאלה לצורכי שתייה, ולא עוד אלא שלא נזכרו במקרא שום כוסות ששימשו בעבודת בית המקדש. על זיקה זו של הציור שבמטבע אל הכיור כבר עמד ד"ר פ' רומאנוב בספרו Jewish Symbols on Ancient Jewish Coins, 1944, p. 3, הנאמר במש' יומא ג', י' מניח וירגין שהשקל משנת א' שבא בו ציור הכלי, אין בו אלא שתי בליטות ("פנינים"?), ואף הכיור בצורתו הקדומה היו לו שני ברזים (במשנה "דד") בלבד, ואילו התמונה שבשקלים המאוחרים שיש בה הרבה בליטות, הוא מראה הכיור שנעשה בידי (הכהן הגדול?) בן קטין, ולכיור זה היו "שנים עשר דד". (בהזדמנות זו המחבר מבדיל בין שתי צורות של השקל משנת ב' שכנראה לא הבחינו בהן עד כה, והוא מסיק מכאן מסקנות מסויימות).

גם מאמר זה של וירגין מעיד על עינו החודרת של החוקר בהסתכלויותיו האמנותיות ועל חריפותו בפירושו של מטבעות היהודים.

Wolf Wirgin: *The Authenticity of three Shekel Hoards from Jerusalem*. The Numismatist, New-York, Sept. 1952, pp. 878–886. [with 4 plates]

ו' וירגין, מעורר במאמרו הנ"ל ספקות בערכן המדעי של שלושה "אוצרות" שקלים עבים (ס"ה 72) שנתפרסמו: האחו' בידי היל בשנת 1936 (QDAP VI, p. 78–83), השני בידי סוקניק (קדם א' 1942, ע' 15–19), והשלישי בידי רייפנברג בשנת 1944 (QDAP IX, p. 83–85). המחבר מונה כמה וכמה גורמים המעירים חששות, אם באמת השקלים ושאר המטבעות שנמצאו, לדברי הסוחרים עם השקלים, מוצאם מ"אוצרות" שנמצאו. המחבר הגיע לספקותיו מתוך השוואת הנסיבות בהן נודעו המציאות, ותוכן ה"אוצרות". הוא מציע את הערותיו באופן שגון וזהיר כאחד. כידוע, שימשו המציאות חיזוק נוסף לייחוס השקלים העבים לתקופת המרד הראשון. ו' סובר שהעובדות הנומיסמטיות מידת ודאותן המדעית-הארכיאולוגית אינה מספיקה לחזק את הייחוס הזה.